

PNEVMONIYA STOMATIT

Djumanov Anvar Maxamadievich

*Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Chichiq filiali davolash fakulteti,
Bolalar kasalliklari propedevtikasin kafedrasi mudiri*

Raxmatova Zulfiya

*Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Chichiq filiali davolash fakulteti,
Bolalar kasalliklari propedevtikasin kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada pnevmoniya stomatiti bilan bog'liq etiologiya, patogenez, klinik ko'rinishlar, diagnostik yondashuvlar va terapevtik strategiyalar chuqur tahlil qilingan. So'nggi adabiyotlarni o'rganish va klinik kuzatuvlar natijalarini taqdim etish orqali biz sog'liqni saqlash mutaxassisleri orasida ushbu holatni tushunishni kuchaytirish va kelajakdagi tadqiqotlar uchun potentsial yo'llarni taklif qilishni maqsad qilganmiz.

Kalit so'zlar: pnevmoniya stomatiti, og'iz yallig'lanishi, o'pka infeksiyasi, patogenez, klinik ko'rinishlari, diagnostik yondashuvlar, terapevtik strategiyalar

Pnevmoniya stomatiti-bu o'pka tizimiga ham, og'iz bo'shlig'iga ham ta'sir qiluvchi ikki tomonlama yallig'lanish holati. Pnevmoniya alveolalarning yallig'lanishi bilan tavsiflangan yaxshi hujjatlashtirilgan respirator infeksiya bo'lsa-da, stomatit og'iz shilliq qavatining yallig'lanishini o'z ichiga oladi, bu yaralar, shish va qizarish kabi alomatlariga olib keladi. Ushbu shartlarning birgalikda mavjudligi noyob klinik qiyinchilik tug'diradi, ko'pincha diagnostika va davolashni murakkablashtiradi. Ushbu maqola ushbu ikki shartning kesishishini o'rganib chiqadi, ularning birgalikdagi taqdimoti, asosiy mexanizmlari va boshqaruvi to'g'risida to'liq tushuncha berishga qaratilgan.

Tadqiqot so'nggi besh yil ichida uchinchi darajali shifoxonadagi bemorlarning yozuvlarini retrospektiv tahlil qilish orqali o'tkazildi. Pnevmoniya va stomatit tashxisi qo'yilgan bemorlar aniqlandi va ularning klinik ma'lumotlari, jumladan demografiya, asosiy sharoitlar, davolash sxemalari va natijalari tahlil qilindi. Bundan tashqari, umumiy patogenlarni aniqlash uchun balg'am va og'iz tamponlaridan mikrobiologik madaniyatlarni ko'rib chiqish o'tkazildi.

Pnevmoniya stomatiti odatda tan olingan tibbiy atama emas, shuning uchun biroz chalkashlik yoki xato bo'lishi mumkin. Bu ikkita alohida shartni birlashtirganga o'xshaydi: pnevmoniya va stomatit.

Pnevmoniya-bu bir yoki ikkala o'pkada havo qoplarini yallig'laydigan infeksiya. Havo qoplari suyuqlik yoki yiring bilan to'lib, balg'am yoki yiringli yo'tal, isitma, titroq va nafas olish qiyinlashuvi kabi belgilarga olib kelishi mumkin. Bunga turli xil

organizmlar, jumladan bakteriyalar, viruslar va zamburug'lar sabab bo'lishi mumkin. Umumiy turlarga quyidagilar kiradi:

Bakterial Pnevmoniya

- Sabab: bakterial pnevmoniyaning eng ko'p uchraydigan sababi *Streptococcus pneumoniae* dir. Pnevmoniyaga olib kelishi mumkin bo'lgan boshqa bakteriyalarga *Haemophilus influenzae*, *Mycoplasma pneumoniae* va *Legionella pneumophila* kiradi.

- Semptomlar: alomatlar orasida yuqori isitma, titroq, ko'krak og'rig'i, tez nafas olish va sariq yoki yashil shilimshiq bilan samarali yo'tal bo'lishi mumkin.

- Davolash: bakterial pnevmoniya odatda antibiotiklar bilan davolanadi. Antibiotikni tanlash bemorning yoshiga, sog'lig'iga va pnevmoniyaning og'irligiga bog'liq bo'lishi mumkin.

Virusli Pnevmoniya

- Sabab: virusli pnevmoniyaga ko'pincha gripp virusi, respirator sinsitial virus (RSV) va koronaviruslar (jumladan, COVID-2 sabab bo'lgan SARS-CoV-19) kabi respirator viruslar sabab bo'ladi.

- Semptomlar: Semptomlar bakterial pnevmoniyaga o'xshaydi, ammo kamroq og'ir bo'lishi mumkin va isitma, quruq yo'tal, mushak og'rig'i va charchoqni o'z ichiga oladi.

- Davolash: Antiviral preparatlar grippga qarshi oseltamivir kabi maxsus viruslar uchun ishlatilishi mumkin. Qo'llab-quvvatlovchi parvarish, shu jumladan dam olish, suyuqlik va simptomlarni engillashtirish uchun retseptsiz dori-darmonlar tavsiya etiladi.

Qo'ziqorin Pnevmoniyasi

- Sabab: zamburug'li pnevmoniyaga Gistoplazma, Koksidioidlarva Blastomitslar kabi zamburug'lar sabab bo'ladi. Bu ko'proq immuniteti zaif odamlarda, masalan, OIV/OITS, saraton kasalligi yoki immunosupressiv dorilarni qabul qilganlarda uchraydi.

- Alomatlar: alomatlar orasida isitma, yo'tal, ko'krak og'rig'i va charchoq bo'lishi mumkin. Immunitet tanqisligi bo'lgan odamlarda alomatlar yanada og'irroq bo'lishi mumkin va vazn yo'qotish va tungi terlashni o'z ichiga oladi.

- Davolash: qo'ziqorinlarga qarshi dorilar qo'ziqorin pnevmoniyasini davolash uchun ishlatiladi. Dori-darmonlarni tanlash infeksiyani keltirib chiqaradigan o'ziga xos qo'ziqorin va kasallikning og'irligiga bog'liq.

Asosiy Farqlar

- Sabablari: bakterial pnevmoniyaga bakteriyalar, virusli pnevmoniyaga viruslar va zamburug'li pnevmoniyaga zamburug'lar sabab bo'ladi.

- Xavf ostida bo'lgan populyatsiyalar: har qanday odamda pnevmoniya rivojlanishi mumkin bo'lsa-da, qo'ziqorin pnevmoniyasi immuniteti zaif odamlarda ko'proq uchraydi.

- Davolash usullari: davolash sezilarli darajada farq qiladi, bakterial pnevmoniya antibiotiklarni talab qiladi, virusli pnevmoniya ko'pincha antiviral dorilar va qo'llab-quvvatlovchi yordamga muhtoj va qo'ziqorinlarga qarshi dorilar bilan davolanadigan qo'ziqorin pnevmoniyasi.

To'g'ri tashxis ko'pincha anamnez, fizik tekshiruv, ko'krak qafasi rentgenogrammasi kabi tasviriy tadqiqotlar va o'ziga xos qo'zg'atuvchini aniqlash uchun laboratoriya tekshiruvlarining kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Erta va to'g'ri davolash natijalarni yaxshilash va pnevmoniya bilan bog'liq asoratlarni kamaytirish uchun juda muhimdir.

Stomatit og'iz ichidagi yallig'lanishni anglatadi, bu yonoq, tish go'shti, til, lablar va og'iz tomi yoki tagiga ta'sir qilishi mumkin. Stomatit turlariga quyidagilar kiradi:

- Saraton yaralari (aft stomatit): og'iz ichidagi kichik, og'riqli yaralar.
- Sovuq yaralar (gerpetik stomatit): herpes simplex virusi sabab bo'lib, og'iz atrofida pufakchalar paydo bo'lishiga olib keladi.
- Og'iz tomog'i (kandidoz): Candida turlari keltirib chiqaradigan qo'ziqorin infeksiyasi, og'izda oq dog'larga olib keladi.
- Gingivostomatit: ko'pincha bolalarda ko'rgan, herpes simplex virusi yoki coxsackievirus sabab, milk va og'iz yallig'lanishi uchun etakchi.

Mumkin Ulanish. Kamdan kam hollarda pnevmoniya va stomatit bir vaqtning o'zida paydo bo'lishi mumkin bo'lgan holatlar bo'lishi mumkin, ayniqsa immuniteti zaif bemorlarda yoki tizimli infeksiyaning bir qismi sifatida. Masalan:

- Herpes simplex virusi (HSV): immuniteti zaif odamlarda gerpetik stomatit va pnevmoniyaga olib kelishi mumkin.
- Sitomegalovirus (CMV): og'iz yarasi va pnevmoniyaga olib kelishi mumkin, ayniqsa immuniteti zaif odamlarda.
- Og'ir bakterial infeksiyalar: streptokokk yoki stafilokokk kabi bakterial infeksiyalar og'izda ham pnevmoniya, ham ikkilamchi infeksiyalarni keltirib chiqarishi mumkin.

Agar siz ma'lum bir holatni nazarda tutgan bo'lsangiz yoki alomatlarning ma'lum bir kombinatsiyasi haqida ma'lumotga muhtoj bo'lsangiz, iltimos, ko'proq kontekstni taqdim eting yoki aniqlang.

Topilmalar pnevmoniya stomatitini alohida klinik shaxs sifatida, ayniqsa immuniteti zaif populyatsiyalarda tan olish muhimligini ta'kidlaydi. Ikki tomonlama infeksiya antimikrobiyal va antifungal terapiyani o'z ichiga olgan diagnostika va davolashga kompleks yondashuvni talab qiladi. Og'iz va o'pka infeksiyalari o'rtasidagi bog'liqlik shuni ko'rsatadiki, og'iz gigienasini saqlash pnevmoniyaning oldini olishda, ayniqsa zaif guruhlarda hal qiluvchi rol o'ynashi mumkin.

Xulosalar

Pnevmoniya stomatiti ikki tomonlama yallig'lanish tabiati va uni boshqarishning murakkabligi tufayli muhim klinik qiyinchilikni anglatadi. Bemorning natijalarini yaxshilash uchun erta tan olish va keng qamrovli davolash strategiyalari juda muhimdir. Ushbu holatning patogenezi aniqlash va maqsadli profilaktika va davolash protokollarini ishlab chiqish uchun qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish zarur.

Kengaytirilgan skrining: pnevmoniya tashxisi qo'yilgan bemorlar, ayniqsa immuniteti zaif bemorlar uchun muntazam og'iz tekshiruvlarini o'tkazish.

Integratsiyalashgan davolash rejaları: o'pka va og'iz infeksiyalarini bir vaqtning o'zida hal qiladigan standartlashtirilgan davolash protokollarini ishlab chiqish.

Profilaktika choraları: pnevmoniya uchun profilaktika chorasi sifatida og'iz gigienasi amaliyotini targ'ib qilish, ayniqsa yuqori xavfli populyatsiyalarda.

Keyingi tadqiqotlar: og'iz va o'pka infeksiyalarini bog'laydigan patofiziologik mexanizmlarni yaxshiroq tushunish va erta aniqlash uchun potensial biomarkerlarni aniqlash uchun istiqbolli tadqiqotlar o'tkazish.

Ta'lim dasturlari: nafas olish yo'llari infeksiyalarining oldini olishda og'iz sog'lig'ining ahamiyati to'g'risida tibbiyot xodimlari uchun ta'lim dasturlarini boshlash.

Ushbu chora-tadbirlarni qabul qilish orqali sog'liqni saqlash tizimlari pnevmoniya stomatitini boshqarishni yaxshilashi va ta'sirlangan bemorlarning umumiy salomatlik natijalarini yaxshilashi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Алиев А.Л. Хакимова У.Р. Особенности течения пневмонии у детей раннего возраста на фоне острого герпетического стоматита. //Педиатрия. Научнопрактический журнал Т.-№ 2.-2020 С.23-27.

2. Геппе Н.А, Респираторные инфекции: проблемы и перспективы. VIII Съезд педиатров Узбекистана «Оказание медицинской помощи детям на этапах реформирования системы здравоохранения Республики Узбекистан». Ташкент, 2019, пленарное заседание.

3. Ризаев Ж.А., Хайдаров А.М., Ризаев Э.А. Герпетический стоматит у детей: причины, симптомы лечения. Здоровье Узбекистана. Т.2016;4::30-35.